

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิธีการวิจัย ประกอบไปด้วย ประชากรและตัวอย่าง ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กรอบแนวคิดของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและตัวอย่าง

3.1.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 25 อำเภอ 207 ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่

3.1.2 ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 20 ชุมชน และคัดเลือกโดยศึกษาถึงศักยภาพที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในระดับอาเซียนได้ โดยมีตำบลที่สนใจประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน จำนวน 9 ชุมชน 10 กลุ่มเกษตรกร ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายชื่อกลุ่มเกษตรกรที่สนใจประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของ
ชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ลำดับ	สินค้า	อำเภอ	ตำบล	ชื่อกลุ่มเกษตรกร (ชุมชน)
1	ลำไย	สารภี	ทต.หนองแฝก	กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ ผู้ปลูกลำไย
		สารภี	ทต.ชมพู	กลุ่มเกษตรกรลำไยจัมโบ้
		สันป่าตอง	อบต.ท่าวังพร้าว	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตำบลท่าวังพร้าว
		สันป่าตอง	อบต.น้ำบ่อหลวง	กลุ่มเกษตรกรปลูกลำไยปลอดภัย
2	เสาวรส	แม่อาขย	อบต.บ้านหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกเสาวรสอินทรีย์
3	หอมหัวใหญ่	สันป่าตอง	อบต.น้ำบ่อหลวง	เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่
4	ข้าวไรซ์เบอร์รี่	สันกำแพง	ทต.ออนใต้	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว
		แมริม	อบต.ห้วยทราย	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
		หางดง	ทต.น้ำแพร่พัฒนา	กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์
		สันป่าตอง	ทต.บ้านแม่	กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์

ที่มา: จากการวิจัย

3.2 ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ประเภทของข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 6 อำเภอ 9 ชุมชน และจัดกลุ่มเกษตรกรตามชนิดพืช 4 ชนิดที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ คือ (1) ลำไย (2) เสาวรส (3) หอมหัวใหญ่ และ (4) ข้าวไรซ์เบอร์รี่

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

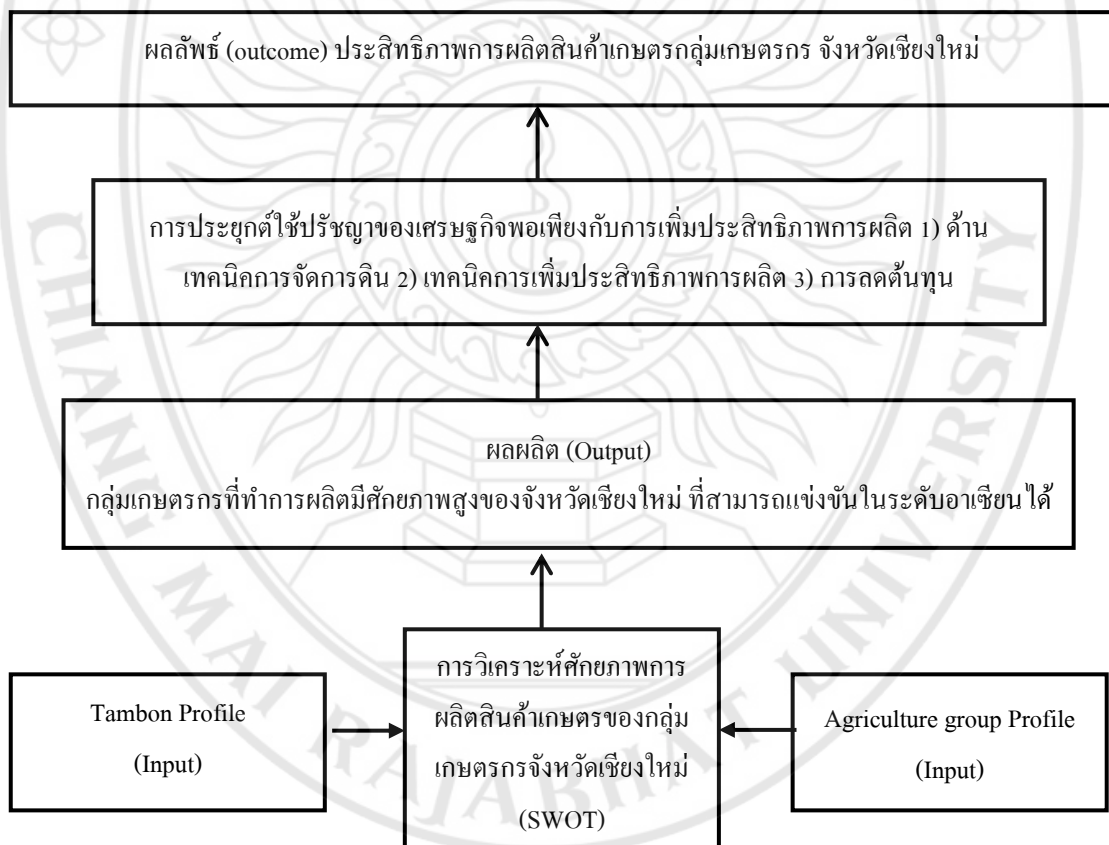
1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (documentary analysis) ได้แก่ (1) บริบทของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา พื้นที่ อาณาเขต การปกครอง เศรษฐกิจ

สาธารณูปโภค และด้านการเกษตร (2) การศึกษาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เช่น องค์ความรู้ในการผลิต การวางแผนในการจัดการฟาร์ม และบัญชีฟาร์ม การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

2) การสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะเจาะจง (focus group discussion) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นองค์ความรู้ในการผลิต ได้แก่ การเลือกใช้พันธุ์พืช (การคัดเลือกพันธุ์พืช) การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย การจัดการศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เทคนิคที่ใช้ในการจัดการ

3) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพและต้นทุนในการผลิตของกลุ่มเกษตรกร อาศัยวิธีการ การวัดประสิทธิภาพ (Measurement of Efficiency) นำมาใช้ในการพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของหน่วยผลิต และค่าประสิทธิภาพที่ได้จากการประเมินก็สามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างหน่วยผลิตได้เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาถึงระดับความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยผลิต

3.3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากภาพที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน โดยมีกระบวนการ 6 ขั้นตอนดังนี้

1) บริบทชุมชน (Tambon Profile) คือ ปัจจัยนำเข้า (Input1) ประกอบไปด้วย 1) ประวัติความเป็นมา 2) พื้นที่ 3) อาณาเขต 4) การปกครอง 5) จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากร 6) อาชีพหลักและอาชีพเสริม 7) ด้านสาธารณูปโภค

2) บริบทกลุ่มเกษตรกร (Agriculture group Profile) คือ ปัจจัยนำเข้า (Input2) ประกอบไปด้วย 1) พื้นที่กลุ่ม 2) จำนวนสมาชิก 3) ระบบการผลิต 4) ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต 5) เทคนิคในการผลิต 6) ระยะเวลาละผลิต 7) ปริมาณผลผลิต 8) ค่าสารเคมีเพื่อการผลิต 9) ค่าสารชีวภาพและอินทรีย์วัตถุ 10) ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต 11) ปัญหาการผลิตทางการเกษตร

3) การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ (SWOT)

4) ผลผลิต (Output) กลุ่มเกษตรกรที่ทำการผลิตมีศักยภาพสูงของจังหวัดเชียงใหม่ที่สามารถแข่งขันในระดับอาเซียน

5) การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเทคนิคการจัดการดิน 2) เทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 3) การลดต้นทุน (ค่าใช้จ่ายในการผลิต)

6) ผลลัพธ์ (Outcome) ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่เมื่อมีการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและการอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การวิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพละเชิงปริมาณ โดยใช้แนวคิดดังนี้

(1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน และบริบทกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย เสาวรส หอมหัวใหญ่ และข้าวไรซ์เบอร์รี่ ด้วยการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพของกลุ่ม (จุดแข็งและโอกาส) กับปัจจัยที่ไม่ส่งเสริมศักยภาพของชุมชน (จุดอ่อนและอุปสรรค)

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวัดประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบก่อนและหลังการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการผลิตพืชทั้ง 4 ชนิดของเกษตรกรว่ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นมากน้อยเท่าใด ดังนี้

$$efficiency = \frac{\Delta output \times 100}{\Delta input}$$

โดย output คือ ผลผลิตของเกษตรกร (ตามชนิดพืช) หลังจากที่ได้นำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

โดย Input คือ การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายในการผลิต เมื่อมีการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายสารเคมีเพื่อการผลิต 2) ค่าใช้จ่ายสารชีวภาพและอินทรีย์วัตถุ 3) ค่าจ้างแรงงานเพื่อการผลิต

(3) อภิปรายผลด้วยสถิติเชิงพรรณนาในแต่ละกลุ่มเกษตรกร และการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์การวัดประสิทธิภาพเชิงเปรียบเทียบก่อนและหลังการนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการผลิต